

לפני התנועה

מי יוכל היה לחוות בסצנה זו ללא תחושה של התרוממות הרוח? הנה הם עמדו, נציגי שתי המעצמות האדירות, הוותיקה ביותר והצעירה ביותר, והשיקו כוסות שמפניה. אחד הגזעים הגדולים של היסטוריה.

רגע זה לא הגיע מעצמו. הרבה הרבה אנשים עמלו, במשך הרבה הרבה שנים, כדי להביאו. הפרופסור הנודד, הנרי קסינג'ר, מילא תפקיד חשוב בשלל האחרון. יחד עימו פעלו, מן הסתם, כמה וכמה דיפלומטים. אך לא עליהם אני חושב. **אני חושב על האנשים הנועזים, בעלי התבונה והרמיון, שכנו את הגשרים הראשונים מעל לפני התהום.**

אתם אמריקאים אמיצילב, שהרימו את קולם למען התקרבות את סין, כאשר עצם השמעת רעיון זה היה בבחינת בגידה. הסטודנטים שנסעו לסין, על אפם ועל חמתם של פקדי משרד-החוץ שלהם, שי דרכוניהם הוחרמו, בחורם, שנרדפו על ידי שרותי-הביטחון, חברי המשלחות שי נסעו לסין, ושהושמצו כסוכני-האוייב, האמריקאים שנועדו עם שליחי סין ברחבי העולם.

עוכרי-אמריקה, אחרי-אחד, עתה מתברר שהם היו הפטריוטים הי אמיתיים.

מסמל אתם אותו סופר עקשן, אדרי גאר סנאו, שהקדיש את כל חייו לקירוב לבבות האמריקאים לסין האדומה, ושמת מסרטן ימים מעטים לפני שחלום חייו התגשם. הם היו הגיבורים.

מדוע היו דרושים מאמצייהם של אלה? איזו תועלת היתה במישלחות האמריקאים הסוטים, הפורשים, שחלקו על מדיניות ממשלתם ונסעו לסין בניגוד לרצונה? השכנת השלום היא מלאכה אמנותית. היא דומה לסימפוזיה גדוה. כלים רבים דרושים לביצועה. יש זה קצב מושגה, חוקים מושגה, התפתחות פנימית מושגה.

מנהיגי סין, שהלהיבו במשך דור שלם את מיליוני בני-עמם למלחמה באימפריאליזם ובכלביו השוטים, שתיארו את כל האמריקאים כחיות-פרא השוחרות לטרף, לא יכלו לשנות בן לילה את דבריהם. אין מזמינים בערב את מי שהוגדר כבורר קר כאוייב האנושות. גם מכונת-תעמולה טוטאלטרית אינה יכולה לעבור בבת-אחת מדבריי-שיטנה להכרזת-אהבה.

לפני שראשי הממשל האמריקאי יכלו לבוא לסין, היו צריכים לבוא אמריקאים אחרים, אותם שחלקו על דרכו של המימל לפני שאפשר היה לדבר בפומבי עם נישכון האמריקאי, צריכים היו להוכיח את אדגרא סנאו האמריקאי. **אחרי השלב של "כל האמריקאים מנוולים", דרוש היה שלב של "רוב האמריקאים מנוולים, אבל יש כמה אמריקאים שהם שרי חריי-שלום".** רק לאחר-מכן אפשר היה להתקרב, בוהרות, לשלב של "אני מרים את כופי לכבוד עם האמריקאי הגדוד שוחררי-השלום".

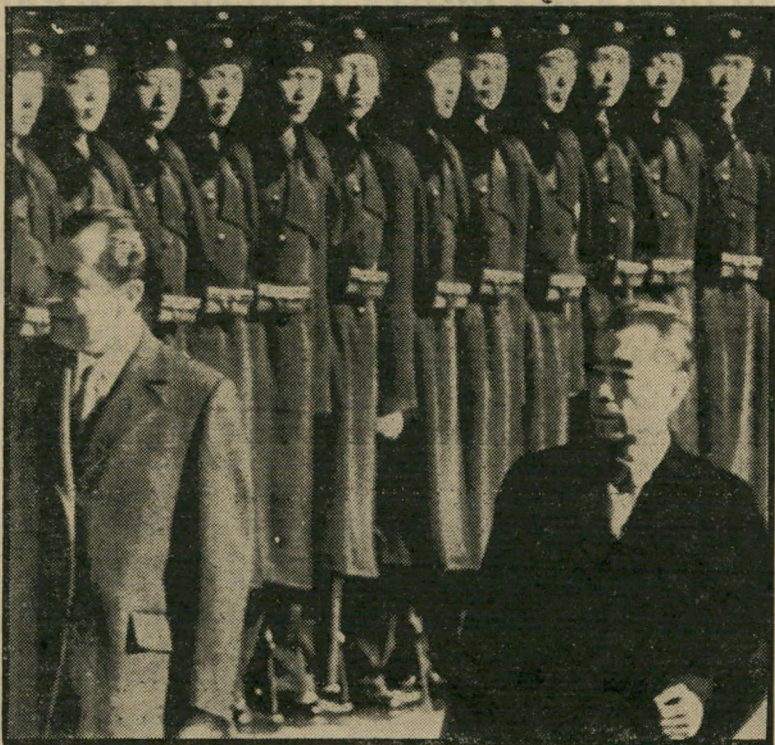
אי כותב שורות אלה שעות מעטות לפני צאתי לרומא, לישיבת תועדה המכינה של ועידת-השלום בבלוניה. תריסר שנים עמלו הרבה אנשים טריים — ישראלים, ערבים ואחרים — כדי להגיע לתחנה זו. תחנה קטנה בדרך, הרחוקה עדיין מן הייעד הסופי. אולם אי-אפשר להגיע הייעד ההוא, מבלי לעבור תחנה זו.

רבים רואים ביוצאים לרומא עוכריי ישראל. בוגדים, תבוסנים, אנשים המוכנים לוותר על הכל כדי להתרועע עם האוייב. אך היוצאים לרומא ממלאים הי שבוע שליחות לאומית חשובה.

כ אשר הסכימו הערבים לשיתוף אנשים מישראל במיפגש שיכין את הוועידה הגדולה, הם צעדו בבת-אחת שלושה צעדים גדולים קדימה, אל השלום. לא קל לישראל להבין זאת. כרי להבין, צריכים לעשות את אחד הדברים הקשים ביותר על בני-אדם: להיכנס לעורו של האוייב. איך נראים הדברים מן הצד הערבי? במשך שלושה דורות, התרגלו הערבים — כל הערבים! — לראות בנו עם אוייב, שחדר לפלסטין הערבית ונישל את בני-הארץ, בעיניהם, אנו עם של שודדים, עם של בני-עוולה. במשך דור שינו לעצמו העולם הערבי את הפסוק: "אך אם אין לי הכוח לגרש את השודד שפרץ לביתי, איני צריך להכיר בוכותו לשכון בביתי!"

לעקר מתודעת החמונים הערביים את האמונה שכל הישראלים הם כובשים, מנשלים, מגרשים, משעבי דים.

ה הזמנה לרומא מהווה מבחינה ערבית, צעד מכריע. זוהי הכרה ערבית רשמית כי קיום מחנה-השלום בישראל, לגבי ישראלי, אין בכך כל חדש. להי-סך, רוב הישראלים משוכנעים שהמדינה כולה, והמשלה בראשה, רוצה בשלום. דגבי ערבי, זהו שינוי מכריע. בוודאי, כמה וכמה אישים ערביים נפי גשו עימנו בשנים האחרונות. לא פעם הרי פיעו בעיתונים ערביים דיווחים על יש-ראל, בהם צויין שיש בישראל התפתחות יות חיוביות. אך בפעם הראשונה יש כאן הכרה רשמית, גלויה, פומבית. **משמע, לא כל ישראל פסודה, ולא כל הישראלים הם אויבים. יש ישראלים, הרוצים בכנות בשלום, שיש בו צדק גם לערבים.**

ניכסון סוקר מישמר-כבוד סיני: מי לפניו?

לא חשוב כלל אם יש הצדקה היסטורית כלשהי לגישה ערבית זו או אין. אין אנחנו חייבים לקבל אותה. אבל אנחנו צריכים להבין שזוהי הגישה הקיימת. ושכל עוד היא קיימת, לא יכול לקום שלום. הפוגה, הפסקת-אש, שביתת-נשק — כן, שלום — לא.

התפקיד הראשון בדרך להשיג כנות השלום הוא, עדי כן, להביא לשינוי גישה זו. וזהו גם התפקיד הקשה ביותר. בהשוואה אלוה, כל התפקידים שיבואו אחריו יהיו קלים.

לא רק אנחנו מבינים זאת. מבינים זאת גם האישים הערביים, שהשתחררו מגישה זו. אותם אנשים — מנהיגים, אנשי רוח, אישים מכל הסיבות — השתכנו נעו, בשנים האחרונות, ששוב לא ייתכן פתרון של מלחמה. ישראל הפכה עובי-דתי-קבע. שיש למצוא דרך להימנע-ענות, וברור להם, בשם שברור לנו, שי התפקיד הראשון והעיקרי הוא

גיממושלוח פנים-אדריפנים, כגדווי ובמישרין — צריכים להיפגש תחוי לה אנשי מחנות-השלום משני הצדי דרים, פנים-אדריפנים, כדי להכשיר את הקרקע.

ה חידוש השלישי, שגם הוא מרי חיק לכת, טמון בוהות המומונים מישראל. אפשר לשאול כאן: מדוע בכלל הווי-מנו אנשים מסויימים לרומא? מדוע לא נאמר: ישלחנא הישראלים עצמם את מי שהם רוצים? יש לכך שתי סיבות.

ראשית, אין בארץ מחנה-השלום מאור-גן, גוף המאגד בתוכו את כל הגופים והמפלגות והאישים הפועלים באופן עיקרי בי למען השלום. זהו מחדל שלנו. ואין להאשים בו איש זולת עצמנו. שנית, אנשים ערבים מסכימים להיפגש פנים-אל-פנים עם אישים מישראל, הם מסכימים תכנים הרבה. כוחות קיצוניים יותר בעור-לם הערבי עוללים להאשימם בהתרועעות עם סוכני אוייב. הישראלים עצמם יכולים לעשות או לומר דברים שיספקו תחמו-רת לאוייבי השלום במאבק הפנים-ערבי. לכן רצו הערבים, המשתתפים ביוזמת-שלום גדולה זו, להיות בטוחים שהמיפ-גש הראשון, לפחות, יהיה בינם ובין יש-ראלים ושיש להם אמון אליהם ואל עמי-דתם המדינית. זה היה ההגיון בהזמנת גולדמן לקאהיר, בשעתו.

דווקא משום-כך יש חשיבות כה רבה — ומשמעות כה חיו-נית — לרשימת המוזמנים מוישראל.

לא הוזמן רק נציג רק"ח הקומוניסטית. הוזמנתו אני חברי-כנסת שחייב את מלי-חמת-המגן. הוזמנו אנשים כמו פרופסור יהושע איראלי, המיוזמן יוסי אמיתי מי-שי"ח והפרשן אמנון קפליוק, הידועים שלושתם כציונים מושבעים. לא הוזמנו חברי מפלגות השוי-תפות בממשלת גולדה מאיר. אבל הוזמנו אנשים הידועים בעולם הי-ערבי כפטריוטים ישראליים, ויש-הוגדרו בעיתוני ערב כציונים (כפי שקרה גם לי, לא פעם).

זהו הצעד המהפכני השלישי. אין לנו כל סיבה לטפוח לעצמנו על הגב, ולברך את עצמנו על ההישג. הדרך לפנינו רבה וקשה, ואין לדעת באי-לו מיכשולים ניתקל.

בצאתנו לרומא, אנו רוצים דרי-אוג לכך שוועידת בולוניה תיהפך כאמת למיפגש רחב, כן וגדווי של כוחות-השלום משני עברי החזית. ברגע זה, אין כל ביטחון שנצליח בכך. משני הצדדים, הכוחות הנגדיים הם חזקים וקנאיים.

אפילו נצליח בכך ברומא, יעברו חודי-שים עד לקיום הוועידה עצמה בבלוניה-יה — ואין לדעת מה ילד יום. אך אם נמשיך בדרך זו נייעצר בה, אם נצליח לפק את המיכ-שולים או ניכשל — דבר אחד בטוח: זוהי הדרך הנכונה.

נציגי מחנות-השלום צריכים להיפגש, לפני שאפשר להגיע למיפגש של נציגי ממשלות. שוחררי-שלום, "עוכרי ישראל" ו"עוכרי ישמעאל", מוכרחים להידבר בי-ניהם ולהפגיר את הקפאון — לפני שיהם מישראל ומארצות-ערב יוכלו להשיק כוסות. רומא ובולוניה הן תחנות בדרך-השלום. דרושות הרבה תחנות כאלה, לפני שתזומרת ערבית-תנן את התקווה לפני רגע כחולף-לבן בקאהיר, בשם שתזומרת סני-נית ניגנה השבע את הרמיון הי-אמריקאי לפני הגי הכוכבים והפסים בסקין.